

**Милутин Миланковиц - први председник
Националног комитета за астрономију**

проф. Нада Пејовић,
Математички факултет у Београду

**Астрономија у Србији и Србија у Међународној
астрономској унији**

**САНУ
16. мај 2019**

Милутин Миланковић
1879 - 1958

Апстракт. У лето 1935, на V конгресу Међународне астрономске уније (МАУ) у Паризу, Краљевина Југославија приступила је овој најважнијој светској научној организацији астронома. Сходно препорукама МАУ, после припремних седница крајем децембра 1935, основан је Национални комитет за астрономију (НКА) Краљевине Југославије. Милутин Миланковић, велики српски астроном и један од најзначајнијих српских научника, био је први председник НКА и то за период 1936-1939. У овом излагању осврнућемо се на делатност професора Миланковића која је водила развоју астрономије у Србији и повезано са тим његовим активностима у НКА и МАУ. Такође ћемо представити Миланковићев живот и дело кроз приказ дигиталног легата Математичког

- Милутин Миланковић, по свој прилици, крајем 1935. изабран је за првог председника Националног комитета за астрономију (НКА), период 1936 - 1939.
- У Бриселу је 1919. године основана Међународна астрономска унија.
- Поред 15 земаља и Србија је имала право учешћа у њеном оснивању или каснијем придруживању.

- То право искористила је Краљевина Југославије која је приступила МАУ, на Петом конгресу Уније у Паризу, 17. јула 1935.
- Русија и Кина приступају Унији заједно са Краљевином Југославије. Немачка приступа нешто касније.
- Извршни комитет МАУ изабрао је 1933. професора Војислава Мишковића за члана Комисије 20 – Мале планете и сателити.

- Представник Југославије на Петом конгресу МАУ у Паризу 1935. био је Војислав Мишковић, дописни члан Српске краљевске академије (СКА).
- По стату Уније држава која приступа Унији дужна је да оснује свој Национални комитет за астрономију (НКА).
- Држава може да оснује НКА у оквиру:
 1. Владе,
 2. Академије,
 3. Националног савета за науку.

- Задатак НКА био је да:
 1. Даје иницијативу за рад на развоју астрономије.
 2. Предлаже нове истраживачке теме.
 3. Координира истраживања на међнародном плану.
 4. Развија међународну сарадњу и размену.
 5. Бира делегате који ће представљати државу на састанцима МАУ.
 6. Предлаже теме о којима је требало расправљати на састанцима МАУ.

- Професор Мишковић после Петог конгреса МАУ обавестио је СКА да је Извршни комитет МАУ упутио Југославији позив да оснује НКА.
- Предложени кандидати за израду статута НКА су:

СКА: акад. Милутин Миланковић и проф. Војислав Мишковић

ЈАЗУ: проф. Жељко Марковић и проф. Стјепан Шкроб

Београдски унив: проф. Вјачеслав Жардецки,

Загребачки унив: проф. Владимир Вркљан,.

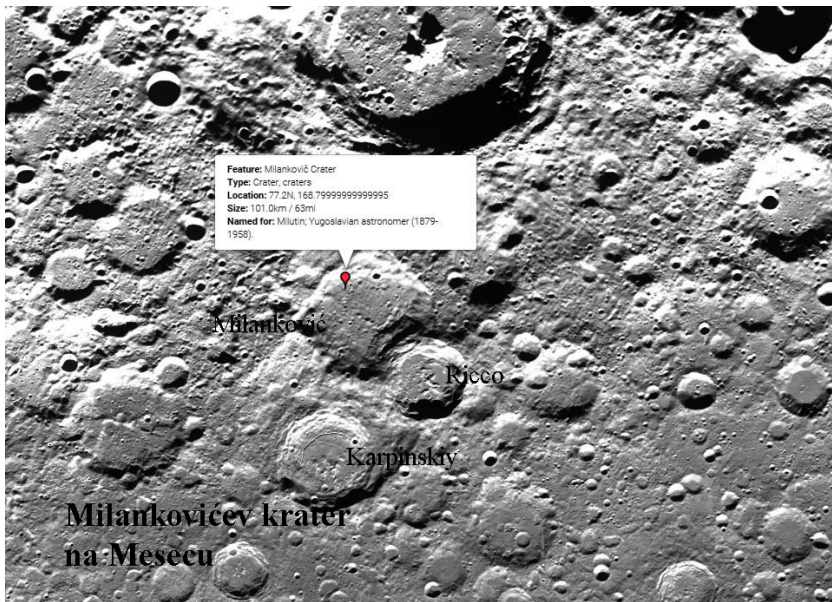
Љубљански унив: проф. Јосип Племељ.

- Ови делегати су у другој половини децембра 1935. написали статут НКА сагласно статуту МАУ.
- СКА и ЈАЗУ прихватају предлог статута и постављају акад. Миланковића за председника НКА.
- Први чланови НКА (1936-39) били су:
 1. Председник: Милутин Миланковић
 2. Потпредседник: Стјепан Шкроб
 3. Секретар: Војислав Мишковић.

- Акад. Миланковић био је активан и ангажован у раду НКА до позних година, на пр. на седници НКА 1956:
 1. Подржава узајамну сарадњу Балканских земаља у области астрономије.
 2. Подржава предлог совјетских астронома за сарадњу у области меридијанске астрономије
 3. Прихвата да буде члан Комисије за геофизичку годину 1957-58.

- Наведени подаци налазе се у:
 1. Чланку који је вероватно написао проф. Мишковић, уредник публикације *Годишњак нашег неба* за 1938.
 2. Публикацији астрономске Опсерваторије у Београд, Св. 95, *Милутин Миланковић и астрономска опсерваторија у Београду*, Милан Радованац и Милан Стојановић, 2016.

- По Миланковићу названа је **мала планета** (1605 Milankovitch), такође
- Један **кратер на Месецу**, МАУ 1970, Брајтон.
- Један **кратер на Марсу**. МАУ 1973, Сиднеј.

Feature: Milanković Crater
Type: Crater, craters
Location: 77.2N, 168.79999999999995
Size: 101.0km / 63mi
Named for: Milutin, Yugoslavian astronomer (1879-1958).

Milanković

Ricco

Karpinsky

**Milankovićevev krater
na Mesecu**

Milankovičev krater
na Marsu

Google најавна иконица (doodle) објављена 28. маја 2010. поводом Миланковићевог рођендана.

Опис дела и живота Милутина Миланковића налазе се на Интернет порталу Математичког факултета "Дигитални легати":

<http://legati.matf.bg.ac.rs/milankovic>

ХВАЛА НА ПАЖЊИ